

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Børne- og Undervisningsudvalget
Titel	Besvarelse af samrådsspørgsmål AD (artikel i Mandag Morgen: ”Skolereformen er ved at køre af sporet”)
Målgruppe	Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 10-15 minutter
Tid og sted	Onsdag den 18. juni 2014, kl. 9.00, i FT, lokale 2-133

Disposition

1. Indledning
2. Generelle kommentarer
3. Kommentarer til de konkrete tal
4. Afslutning

1. Indledning

- Tusind tak for ordet og for indkaldelsen til samrådet. Jeg synes, at det er rigtig vigtigt at have det her samråd, for der er tale om en stor og ambitiøs reform. Og en nødvendig reform for at vi kan gøre en god skole endnu bedre for alle elever.
- Lige nu er der virkelig travlt ude på skolerne. Man er i gang med fagfordeling og skemaplanlægning. Normalt ville lærerne på nuværende tidspunkt vide, hvad det er for klasser og timer, de skal have til næste år. Det får de lidt senere nu. Men de får det, så det er klar til efter sommerferien. Jeg kan derfor sagtens forstå, at der er megen usikkerhed. Ikke mindst blandt lærerne.
- Jeg må så også i samme åndedrag sige, at jeg er noget bekymret for den måde, hvorpå såkaldte undersøgelser bliver udlagt som værende autoritative sandheder for, hvad der sker ude omkring på skolerne. Jeg skal nok gå ind i det konkrete i artiklen og undersøgelserne bag, for jeg synes, at det er nyttigt, at vi i fællesskab tager en diskussion af, hvordan vi bruger de forskellige typer af undersøgelser, der findes.

2. Generelle kommentarer

- Men jeg vil gerne starte med det, som er vores oplevelse, og som vi også har en løbende dialog med alle parterne om. Vi har jo et partnerskab for folkeskolen, hvor alle nøgleaktører sidder. Der sidder Danmarks Lærerforening, Skolelederforeningen, BUPL, Skole og Forældre, Danske Skoleelever, KL og Børne- og Kulturchefforeningen. Her har vi løbende drøftelser, ligesom vi i øvrigt også har løbende statusmålinger. Blandt andet i forhold til inklusion, selv om det ikke har noget med folkeskolereformen at gøre.
- Statusmålingerne viser, hvordan det ser ud, hvad midlerne blev brugt til tidligere, om midlerne omkring inklusion kommer med tilbage til den almindelige undervisning osv. Det kan vi se af den nyeste undersøgelse, at de gør. Vi kan også se at kommunerne – på trods af, at de skal prioritere deres midler til mange områder – faktisk prioriterer midler til inklusion. Så vi har altså en række data, der går direkte på de nøgletal, som er ude fra kommunerne.

- Det, som vi kan se, er, at alle kommuner og alle skoler er rigtig godt i gang. At de er kommet rigtig langt. Der er selvfølgelig forskelle fra skole til skole. Men generelt er man rigtig godt i gang.
- Og som jeg sagde før: Den usikkerhed, der har været, bunder hovedsagligt i, at man i år er blevet senere færdige med skemalægning osv., fordi det er en ny måde, skoledagen nu skal organiseres på. Det er heldigvis ved at falde på plads alle steder.
- Der er heller ingen tvivl om, at den konflikt, der var i foråret, har sat dybe spor. Det har vi også drøftet tidligere her i et samråd. Der er mange lærere, der stadig føler sig mast oven på konflikten og føler, at de blev sat ud på et sidespor. At der ikke blev lyttet til dem.
- Men jeg tror også, at det er vigtigt, at konflikten ikke spærrer for, at vi kan drøfte alle de indholdsting, der er i reformen. Det her er jo en pædagogisk, en faglig og en didaktisk reform. Det handler om, hvordan vi styrker de læringsmiljøer, der skal være til stede for meget forskellige børn. Hvordan vi klæder lærerne på til opgaven igennem kompetenceløft og efteruddannelse. Og hvordan vi bruger den bedst tilgængelige viden om forskellige typer af undervisningsforløb til meget forskellige børn.
- Jeg er rigtig meget ude på skolebesøg. Og noget af det, jeg oplever på disse besøg, er, at lærerne meget gerne går ind i opgaven og meget gerne vil være med til at se på, hvordan de kan sætte deres profession bedst muligt i spil i forhold til børnene. Det er der jo en god grund til. Det er derfor, man er lærer. Det er fordi, man brænder for at levere rigtig god undervisning til børnene. Og for den stolthed, man får, når man lykkes med at flytte børn – uanset baggrund – til, at de bliver endnu dygtigere i den brede vifte af kompetencer, man skal have med i folkeskolen.

3. Kommentarer til de konkrete tal

- At 8 ud af 10 lærere ikke føler sig klædt på til at håndtere de nye opgaver, som folkeskolereformen medfører.

- Og dermed tilbage til det, der konkret bliver spurgt om. Mandag Morgens artikel, der tegner et negativt billede af folkeskolen, bliver gjort til den autoritative sandhed for, hvordan det forholder sig ude i folkeskolen. Det billede kan jeg ikke helt genkende.
- Jeg synes også, at man kan diskutere validiteten i de undersøgelser, der bliver refereret til. Så det er vi dykket lidt ned i. Og nu bliver jeg meget konkret i forhold til de spørgsmål, som Merete Riisager har stillet alene på baggrund af Mandag Morgens opsummering.

- Der står i artiklen, at 8 ud af 10 lærere ikke føler sig klædt på til at håndtere de nye opgaver, som folkeskolereformen har medført. Det er det, der er konklusionen.
- Tallene stammer fra en undersøgelse, der baserer sig på en rundspørge, som DR Nyheder har gennemført i april 2014 i samarbejde med Danmarks Lærerforening.
- Vi ved med sådanne undersøgelser, at kvaliteten afhænger af, dels hvor mange der spørges, dels hvor mange der svarer. Og det betyder også rigtig meget, hvad der bliver spurgt om, ligesom det betyder noget, at man går ind og kigger på, at der er et antal, der af forskellige grunde vælger ikke at svare, og så går ind og laver korrektioner i forhold til det.
- I den konkrete undersøgelse fra DR Nyheder, som de har lavet sammen med Danmarks Lærerforening, er det 842 lærere og børnehaveklasseledere, der har tilkendegivet, hvorvidt de var enige eller uenige i en række udsagn.
- Det er som sagt ikke angivet, om der eksempelvis er gennemført en analyse af, hvorvidt de, der ikke har medvirket – fordi de ikke har villet, eller fordi man ikke har fået fat i dem – adskiller sig fra de, der har besvaret. Det er noget, man normalt ellers går ind og gør.
- Konkret er der blevet spurgt om, hvorvidt de føler sig godt klædt på til at håndtere de nye opgaver. Hvorfor er der ikke blevet spurgt, om de føler sig klædt på til opgaven? Der er en forskel på at spørge til, om føler sig klædt på, eller om føler sig godt klædt på. Det har betydning i forhold til, hvordan man svarer.
- Når jeg skal gå ind i nogle nye ting, så er det fx sjældent, at jeg som udgangspunkt føler mig godt klædt på, men derfor kan jeg sagtens føle mig klædt på til at gå ind i de nye opgaver – og så lærer man undervejs.
- Det her siger jeg bare for at tydeliggøre, at det betyder noget for validiteten af undersøgelser, hvordan man vælger at spørge.
- I forhold til spørgsmålet, om man føler sig godt klædt på til de nye opgaver, er der 82 %, der svarer helt eller delvis uenig. Men vi ved ikke, hvor mange der blot er delvist uenige i, at de er godt klædt på til opgaven.
- Derfor synes jeg, at det er svært at forholde sig til, hvordan det går med gennemførelsen af folkeskolereformen alene ud fra den her undersøgelse.

- At 88 pct. af lærerne ikke ved, hvordan den understøttende undervisning, som indføres med reformen, skal udføres i praksis.

- Der er et andet udsagn fra undersøgelsen, som Merete Riisager også spørger helt konkret til. Det handler om, at 88 % af lærerne ifølge undersøgelsen ikke ved, hvordan den understøttende undervisning, som indføres med reformen, skal udføres i praksis. Det er tale om den samme undersøgelse, som jeg gennemgik lige før, og de problemstillinger vedrørende metoden, jeg nævnte, gælder derfor også på dette punkt.
- Det, som lærerne konkret bliver spurgt om, er: ”Jeg ved, hvordan den understøttende undervisning, som bliver indført med folkeskolereformen, skal udføres i praksis”. Her er 88 % helt uenige eller delvist uenige.
- Igen er der dels metodekritikken, men vi står også over for, at det er en af de nye ting, som man er ved at planlægge nu. Det er en af de ting, der skal træde i kraft efter sommerferien. Det interessante er, at når folkeskolereformen er startet, når man sidder med sine elever, og den understøttende undervisning giver ekstra tid i forhold til de fag og kompetencer, lærerne allerede arbejder med, så bliver det helt anderledes konkret at spørge ind til, hvordan det understøtter, at eleverne bliver dygtigere.

- At hver tredje lærer overvejer at opsiges sit job som direkte følge af reformen.

- Der bliver også spurgt til udsagnet om, at hver tredje lærer overvejer at opsiges sit job som direkte følge af reformen. Det er igen den samme undersøgelse, der bliver brugt som evidensgrundlag. Her svarer 64 % af de adspurgte lærere, at de helt eller delvist er enige i udsagnet: ”Jeg overvejer at forlade lærerfaget”. De har så kunnet angive forskellige årsager til det, hvor 48 % angiver de nye arbejdstidsregler og 40 % reformen.
- Om lærerne overvejer at forlade faget er et gammelt tema. Derfor vil jeg gerne nævne en anden artikel, som har været i fagbladet Folkeskolen. Her hed overskriften: ”Lærerflugt som årets medietema”. I den artikel fremgår det, at en tredjedel af lærerne – i en undersøgelse fra Danmarks Radio – svarer ja til, at de overvejer at forlade jobbet som folkeskolelærer.
- I artiklen fremgår det også, at næsten halvdelen af lærerne – i en undersøgelse fra Mandag Morgen – svarer ja til, at de inden for det seneste år har overvejet at stoppe som lærer og søge en anden profession.
- Nu skulle man tro, at jeg læser det samme op, som fra den undersøgelse, der er i Mandag Morgen. Det er det altså ikke. Det er en artikel fra den 6. august 2001.

- Så det er ikke et nyt tema. Det har været rejst flere gange. Derfor skal man bare passe på med, hvad det er, man gør til årsag og virkning.
  - Heldigvis må man så sige, at vi ikke har oplevet en massiv flugt blandt lærerne, fordi der er forskel på, om man overvejer at skifte job, og om man så rent faktisk gør det. I øvrigt tror jeg, der er mange, der vil svare ja, hvis de bliver spurgt, om de overvejer at skifte job inden for tre år. Men det er ikke det samme som, at man overhovedet ikke kan holde det arbejde ud, man har. Jeg tror faktisk også, at jeg selv kunne finde på at svare, at jeg egentlig godt kunne overveje det.
  - Vi må bare konstatere, at vi ikke har set den massive flugt endnu. Det håber jeg heller ikke, vi kommer til. Vi har rigtig dygtige lærere, og jeg er sikker på, at mange lærere vil få en stor faglig tilfredsstillelse ved at gå ind og arbejde med de undervisningsmetoder og læringsmiljøer, der ligger i folkeskolereformen.
- At stress blandt lærere er tredoblet siden 2012.
- Der bliver også spurgt helt konkret til et spørgsmål (jf. artiklen i Mandag Morgen) omkring stress. Det er lidt det samme. Jeg beklager at gentage, men når nu samrådet hviler på undersøgelser med de metodiske problemer, der nu er, så bliver det altså lidt en gentagelse.
  - Mandag Morgen siger i undersøgelsen, at stress blandt lærerne er tredoblet siden 2012. Her er det så en anderledes måde, man har indhentet data på. Kilden er Danmarks Lærerforenings medlemsundersøgelse. Der er ikke angivet svarprocent, men ifølge folkeskolen.dk er den blevet sendt ud til 48.000 medlemmer i november 2013 via en e-mail. Svarprocenten er beregnet til at ligge på omkring 34.
  - Igen kan man ikke se, om der er lavet analyser af, hvem der ikke har besvaret undersøgelsen. Derfor kunne man godt forestille sig, at de, der har besvaret, især er de utilfredse. Men vi kan ikke vide det, fordi der ikke står noget om det.
  - I forhold til det med stress har der faktisk i fagbladet Folkeskolen i 2009 været en artikel, der hedder: "Hver tredje lærer er stresset". Det er altså fuldstændig den samme overskrift, som bliver anvendt igen i 2014.
  - Jeg vil gerne understrege, at jeg tror, det afspejler, at der er et problem. Der er mange lærere, der føler sig stressede. Vi ved også, at der er lærere, der sygemelder sig på grund af stress. Jeg synes, det er et utrolig vigtigt problem at fokusere på.

- Man skal bare passe på med at lave den sammenligning, som spørgeren – og Mandag Morgen – gør, nemlig at årsagen til, at så mange lærere føler sig stressede, må være folkeskolereformen..
- Det har været en diskussion, der har været vedvarende. Man havde præcis den samme diskussion i 2009, og der var der mig bekendt ikke nogen folkeskolereform lanceret eller andre større ændringer af folkeskolen, der indeholdt de elementer, som der ligger i folkeskolereformen. Derfor skal man være forsigtig med at konkludere på baggrund af sådanne undersøgelser.

- At 7 ud af 10 skoler – ifølge skolebestyrelsesformændene – mangler penge til at gennemføre folkeskolereformen, og at hver anden af landets borgmestre mener, at der ikke følger tilstrækkelige midler med reformen.

- Der bliver spurgt konkret til udsagnet om, at 7 ud af 10 skoler – ifølge skolebestyrelsesformændene – mangler penge til at gennemføre folkeskolereformen, samt at hver anden af landets borgmestre ikke mener, at der følger tilstrækkelige midler med reformen.
- Her er der tale om en svarprocent på 35. Derudover vil jeg bare sige, at der er afsat penge med reformen.
- Jeg vil godt komme med nogle få nøgletal. Der er for det første gennemført en række regelforenklinger, som beløber sig til ca. 100 mio. kroner. Dertil kommer, at staten finansierer en forøgelse af bloktilskuddet på 204 mio. kroner i 2014 og permanent med 407 mio. kroner årligt fra 2015.
- I en overgangsperiode fra perioden 2014 til 2017 er bloktilskuddet yderligere blevet forøget med 1,8 mia. kroner for at imødekomme særlige omstillingsudgifter til kommunerne. Og så er der endelig afsat 1 mia. kroner til kompetenceudvikling til både lærere, pædagoger og skoleledere i folkeskolen.
- Så der er afsat pænt med penge. Men det er klart, at hvis man spørger, om nogle ønsker flere penge – det, tror jeg, vil være gældende inden for alle områder – så ville de fleste sige, ja, det ville da være dejligt, hvis der var flere penge. Men der er altså afsat penge til folkeskolereformen.

- At 56 pct. af forældre til børn i folkeskolen føler sig dårligt informeret om konsekvenserne af folkeskolereformen.

- Det sidste, jeg bliver spurgt til, er i forhold til manglende information om reformen. Det er fuldstændig rigtigt, at der er forvirring omkring skolereformen. Til det vil jeg bare sige, at der i hvert fald er mange steder, hvor man kan finde informationen.

- Vi har bl.a. i Undervisningsministeriet en reformhjemmeside, som i øvrigt er rigtig velbesøgt, hvor der både er en forældreindgang, en elevindgang, en lærerindgang osv., hvor man kan læse om de forskellige elementer i folkeskolereformen. Derudover er der en række eksempler fra skoler, der allerede er i gang med at gennemføre folkeskolereformens elementer.
- Så man kan sagtens finde information, og jeg ved også, at kommuner og skoler har information. Men når det er en stor reform, vil det være underligt andet, end at der er noget forvirring, indtil den træder i kraft og man kan se den virke helt konkret.

4. Afslutning

- Jeg er ked af, at min tale blev lidt lang – men samtidig synes jeg, at det er vigtigt at have lidt nøgternhed i forhold til nogle af de undersøgelser, der figurerer i øjeblikket.
- Under Folkemødet på Bornholm, hvor de fleste af os var til stede, var der endnu en undersøgelse af samme karakter, der skulle sætte dagsordenen.
- Det var Politiken sammen med Danmarks Lærerforening, der havde lavet en undersøgelse blandt et repræsentativt udsnit. Man havde spurgt skoleledere og lærere – i den ene undersøgelse omkring 1000 og i den anden omkring 4000 – og svarprocenten var i begge tilfælde på under en fjerdedel. Derudover havde man ikke lavet analyser af, hvem der ikke havde svaret osv. Alligevel lavede man nogle sandheder på baggrund af undersøgelserne.
- Det fik dog efterfølgende Politiken til via læsernes redaktør at sige, at det måske ikke var godt nok. For de kom også til at lave ledere, der konkluderede på så spinkelt et grundlag.
- Jeg vil således bare appellere til, at vi diskuterer reelle problemer. Jeg er optaget af, at der er så mange lærere, der ikke føler, at de har været inddraget nok og ikke føler sig motiverede. Vi har et fælles ansvar for, at man kommer så godt som muligt fra start, og at lærerne kan se sig selv i reformen. Det tager jeg dybt alvorligt.
- Men lad være med kun at bruge alle undersøgelserne til at diskutere ud fra. Der kommer garanteret mange flere af den slags undersøgelser. Derfor vil jeg henstille til, at man tager den kritiske sans med, så vi ikke gør alle undersøgelser til sandheder, men i stedet diskuterer reelle problemer.